

FRANCIJA

OSNOVNI PODATKI:

Uradno ime: Francoska republika

Glavno mesto: Pariz

Velikost: 543 965 km

Zem. Razdelitev: na severu Pariška kotlina, ki na severozahodu meji na Bretanjo

Podnebje: oceansko, na jugu sredozemsko

Glavne reke: Laoara, Garona, Rona, Sena

Najvišji vrh: Mont Blanc

Oblika vladavine: parlamentarna predsedniška republika

Št. Prebivalstva: 56 556 000 (1990)

Jezik: francoščina

Vera: Katoliki (85%)

Muslimani (4%)

Protestanti (2%)

Denarna enota: francoski frank

Uvoz: stroji, nafta, kemični izdelki, živila

Izvoz: stroji, vozila, sadje, vino, parfumi, orožje

Politična ureditev: izmed vseh zahodnih držav najbolj centralistično urejena. Pariz je največji gospodarski, kulturni, politično-administrativni in prometni center države, le mesti Lyon in Marseille imata na svojih območjih nacionalni pomen.

Francija ima v okviru poseben položaj. Francozi si v svoji večstoletni zgodovini razvili močan čut narodne zavesti, v kateri sta tesno in neločljivo povezani tradicija in sodobnost. Francija je bila velikokrat korak ali dva pred drugimi narodi. Že v daljni preteklosti si je zasnovala trdno unitarno ureditev, življenjski slog pa, ki se je razvil v dobi Ludvika XIV., so takrat povezovala vse evropske kraljeve hiše. In nenazadnje, ideje francoske revolucije so bile in so še vedno vzor in temelj drugih demokracij.

Značilni francoski savori vivre je postal že pregovor in je predmet občudovanja tudi zunaj državnih meja. Prav gotovo imajo veliko zaslug za to francoska hrana in francoska vina. Kot vemo, uživa izbrana francoska kuhinja svetovni sloves, francoska vina in siri pa so tako in tako neprekosljivi. Vendar savori vivre dobiva nove pomene in ga bogatijo nove prvine. (pomeni to da dobiva nove prvine, da znamo gledati na stvari odmaknjeno, da znamo živeti bolj sproščeno, da imamo delovni sestanek v kavarni ali med vsakodnevnim nakupovanjem.)

Pariz še danes kot magnet privlači vedno več prebivalcev in to mu daje poseben položaj, kljub velikim prizadevanjem za razvoj vse dežele je v Parizu nastal velikanski gospodarski in proizvodni razkorak med središčem in predmestij.

1. POKRAJINA

Pokrajina s svojo raznolikostjo pomembno vpliva na podnebje v Franciji. Ker je atlantska obala zelo nizka lahko tokovi vlažnega zraka z oceana nemoteno prodirajo v notranjost. Zaradi teh zračnih tokov ima Bretanja **oceansko podnebje** za katerega so značilne redne in pogoste, čeprav ne premočne padavine, majhne dnevne in letne temperaturne razlike ter pogosti vetrovi. V jugozahodnem delu dežele pa je ta vpliv komaj da še čutiti zato je tudi podnebje **sredozemsko**.

V pariški kotlini je podnebje popolnoma **celinsko**. Na tem območju je 600 milimetrov padavin na leto. Poleti pa je v glavnem toplo in suho vreme. V goratem svetu je precej več dežja, in pozimi tudi pogosto sneži.

Francija je ena izmed evropskih pokrajin z najmanj gozdovi. Samonikli gozdovi so kmalu postali žrtev množičnega krčenja na račun širjenja obdelovalnih površin. V Bretanji vpliva na samoniklo rastlinstvo oceansko podnebje zato zlasti v hribovitih območjih v notranjosti uspeva značilno rastlinje goličav in bodljikava vrsta brnistre. **Na severu** pa je rastlinstvo podobno tistemu, ki ga najdemo na zmernih zemljepisnih širinah v srednji Evropi.

V južni Franciji se bohoti značilno sredozemsko rastlinje: nekdanje vedno zelene širokolistnate gozdove so že v davnih časih uničili in namesto njih sta ostala grmičevje in mediteranska makija, v njej pa rastejo tudi jagode, lovor, sivka, timijan... Med drevesi o najbolj zanimivi in značilni: oljka, hrast in cipresa.

2.NAČIN ŽIVLJENJA

LJUDJE

Povprečnega Francoza si z zamišljamo, kot elegantno oblečenega moškega, s pordelim obrazom in gosto brazdo, ki počiva ob okusni jedi in ob kozarcu zlahtnega vina. Francozinj pa je elegantna temnolasa v izbrani in do podrobnosti preišljeni obleki, ter nastopa zelo samozavestno in sproščeno.

Francoske kulturne prireditve so že 18. stoletju vzor mnogim drugim narodom. Francija ima bogato ljudsko izročilo, ki ga oživlja s prireditvami, recimo, ob prazniku spomladi, ob žetvi in trgatvi. Največji ljudski praznik je zagotovo 14. julij, ki ga ves narod proslavlja v največjem veselju.

JEZIK

Čeprav je Francija po uradnih podatkih nacionalno zelo homogena, živi v njej več narodnostnih manjšin in prebivalstvo govori različne jezike: Korzičani govore italijanska, Azačani in Flamci germanska narečja; na jugu prevladujeta provansalski in katalonski jezik ter južnofrancozka narečja; Bretonci so keltskega, Baski pa ibernskega izvora. Za ohranitev narodnostnih manjšin in njihove kulture Francija ni poskrbela, zato so nekateri jeziki in narodnostne posebnosti zelo ogrožene. Bretonski jezik naprimer govorijo samo še nekateri stari ljudje.

Dolgo je bila slovnično precej zamotana, a za uho spevna francoščina najpomembnejši jezik v zahodni Evropi in ga je moral obvladovati vsak izobraženec. Danes je francoščino izpodrinila angleščina in tako prevzela njeno mednarodno vlogo.

KUHINJA

Francoska hrana in vina, ki uživajo nesporni sloves, so nerazdružljiva sestavina francoske kulture. Mnogi francoski kuharji so zasloveli v tujini prav po zaslugi svojih kuharskih specialitet. Francoska kuhinja je priljubljena tudi zato, ker hrana za Francoze ni samo nekaj kar je potrebno za preživetje. Francozi pravijo, da nebi smeli nikoli jesti v naglici: obrok naj bi bil koristen obred, praznik, priložnost, da uživamo v hrani in v družbi za mizo.

MODA

Francoska hrana in moda imata veliko skupnega. Francija slovi tako zaradi svoje kulture, kot zaradi svoje kuhinje. Modne revije, ki dajejo poseben lesk pariški pomladi, vplivajo na modne smernice po vsem sveti in njihovi najvidnejši oblikovalci(Yves Saint-Laurent, Pierre Cardin in Christian Dior) uživajo mednarodni sloves. Zanimivo pa je, da po statistikah Francija

porabi manj za obleko, kot druge države, čeprav je sama zibelka vedno novih pobud. Tako kot velja, da ti tiči skrivnost francoske kuhinje bolj v skrbni pripravi preprostih sestavin, kot v kuhanju zapletenih omak, tako tudi v modi prevladujejo preprosti in Francozi so videti zelo elegantni tudi v manj izbranih oblačilih. Francoski krojači znajo spretno predelati stvaritve svojih kolegov iz drugih držav.

UMETNOST

V Franciji so najbolj vidni vplivi romanske umetnosti: cela vrsta cerkev in drugih spomenikov je bila zgrajena ob poteh, ki so romarje vodile čez Francijo do Španije, kjer naj bi bil po izročilu pokopan apostol Jakob.

Iz romarskega sloga so se razvili ostri in koničasti gotski loki, ter nežni naturalizem gotske umetnosti. To novo kulturo so razvijali francoski menihi, ki jim gre zasluga za zgraditev mogočnih katedral. Te niso bile samo enkratne mojstrovine gotske arhitekture, ampak so bile s svojim slogom tudi vzor vsej Evropi.

V 17. st. se je v Versaillesu rodil najbolj razkošen dvor v Evropi – dvor Ludvika XIV.: Sončnega kralja. Od takrat do danes sta se v francoski umetnosti in kulturi razvili dve nasprotujoči si struji: na eni strani ljubezen do vsega, na drugi pa nagnjenje k barvam, telesnosti in domišljiji. Iz teh nasprotnih si teženj se je leta 1700 razvila silovita razprava med francoskimi razumniki.

Leta 1830 je Francija postala najpomembnejše kulturo središče zahodnega sveta in je ta sloves obdržala vse do druge svetovne vojne. V Pariz so se stekali slikarji, pisatelji in glasbeniki iz vse Evrope in Amerike.

Romantiki je sledil realizem, ki so ga v slikarstvu zastopala dela impresionistov. Ti so za prikazovanje vsakdanje stvarnosti izdelali izredno slikarsko tehniko. Po tem so se zvrstili simbolizem in njegov pravi predhodnik Baudelaire, kubizem z največjima predstavnikoma Brauom in Pablom Picassom. Še danes je Francija dežela naprednih gibanj in Francoska vlada si prav za to prizadeva ohraniti državi podobo kulturne inovatorke, ter ji dodeljuje visoko denarno pomoč za izvedbo novih in učinkovitih pobud.

FILM

Francoski neposnemljivi življenjski slog in njihov posebni *flair* se zrcalita tudi na številnih drugih kulturnih področjih, od književnosti do ples in vseh vrst zabavnih prireditev pa do posebno očarljivih francoskih stvaritev. Francoski film, ki že od nekdaj slovi po svojih umetniških lastnostih, čudovitih prizorih in zanimivimi sposobnosti napetega prikazovanja še tako banalnih dogodkov, je zaznamoval zgodovino svetovne kinematografije.

Cannes klimatsko zdravilišče na jugu Francije, blizu Nice na Azurni obali. Industrija parfumov, mila, olja,.. Vsako leto je tam filemski **festival**.

VINA

Vinarstvo in prodaja vin sta glavni francoski gospodarski dejavnosti. Najboljši letnik šampanjca, burgundca in bordojskega slovijo po vsem svetu in na dražbah dosegajo visoko ceno.

V trgovini z vinom najdemo delo kar lepo število ljudi, od navadnega prodajalca pa do pariškega trgovca, ki izvaža najzlahtnejša vina po svetu. Med obema skrajnostima je cela vrsta spremljajočih dejavnosti, kot npr. Izdelava in prodaja posebnega orodja, recimo škarij ali tiskanje nalepk.

Francija se je zaradi odličnih naravnih in podnebnih razmerij razvila v eno najboljših in svetovno znanih pridelovalk vina. Dežela leži na ugodni zemeljski širini, za katero je značilno toplo podnebje, ki razen v nekaterih delih južne Francije ne dosega previsokih temperatur in zato omogoča grozdju, da dozori do prave stopnje. V preveliki vročini bi namreč grozdje

prehitro in nenadzorovano dozorelo. S sodobnimi metodami hlajenja pridelovalci sicer lahko preprečijo škodo, vendar je vino iz grozdja, ki je bilo preveč na soncu, vsakokrat manj kakovostno. Najboljša vina so doma v hladnejših pokrajinah. V pravem sredozemskem območju, torej v provanci ne dosejajo tako visoke proizvodnje, čeprav je bilo v zadnjih letih nekaj boljših letin. V teh krajih je kakovost odvisna predvsem od izbire najbolj primerne lege in strokovne usposobljenosti pridelovalcev.

3. TURIZEM

AZURNA OBALA

Turistični razvoj Francije se je začel okrog leta 1750 na Azurni obali, kamor so začeli zahajati prvi turisti iz Velike Britanije. Zato je najpomembnejše turistično območje Sredozemlje z navtičnim in mondenim turizmom. Pozimi je bil njihov cilj Hxeries, tja so se turisti (iz VB) zatekali pred neusmiljenim podnebjem svoje domovine. Čez nekaj let je prihajalo zimovat v Nici že kakih sto, predvsem angleških družin.

Že leta 1772 so v Nici zgradili vzdolž obale terase nad morjem in 5 let pozneje še gledališče in igralnico. Koliko so angleški turisti pomenili za razvoj tega kraja, priča najbolj razkošna ulica v Nici, ki je nastala v letih 1822 do 1824. Visoki buržoaziji in angleškemu plemstvu so se kmalu pridružili letoviščarji iz Rusije, Nemčije in same Francije.

V 19. Stoletju si je Azurna obala nadela nesprejemljivo podobo kraja, ki ga obiskujejo mondeni, bogati in predvsem tuji gostje. Sredi eksotičnih vrtov so zrastle razkošne vile, na nabrežju pa so se nizali grad hoteli z velikimi in razkošnimi apartmaji, plesnimi dvoranami in vežami.

V 20. stoletju se je začel razvijati poletni turizem. Po 2. Svetovni vojni je Azurna obala doživela pravi naval turizma, ki je spremenil njeno podobo: veliki stanovanjski bloki, so zadušili vile, grand hotele in parke. Ker so danes počitnice bolj osredotočene na življenje na plaži, se je pojavilo veliko povpraševanje po poceni stanovanjih. Ob jahtnih pristaniščih so ponekod zrasla velikanska turistična središča. Turistični razvoj je po zaslugi državnih podpor zajel tudi nekatere dele obale med Camargoum in Pireneji, kjer so zgradili veliko turističnih središč, nekatere tudi s prav futurističnim videzom.

ZIMSKI TURIZEM

V zadnjih letih se je začelo vse bolj uveljavljati zimski turizem. Za gospodarski razvoj gorskih območij so v teku pobude in izboljšave in te bi morale obravnavati težave, ki sta jih povzročila zaostalo kmetijstvo in k obmorskim že tako prenaseljenim krajem usmerjeni poletni turizem.

Zadnje čase se je strahovno naglico razvila gradnja smučarskih središč, kar je sprožilo zelo ostre kritike zaradi vse bolj očitne škode, ki jo zimski športi delajo okolici. Na stotisoče smučarjev se drenja po progah v Zahodnih Alpah, kjer se je zimski turizem še posebno hitro razvil in kjer so v nebo segajoče stavbe, ki se nikakor ne skladajo z okoljem, spodrinile značilne gorske kočice. Tudi zimske olimpijske igre leta 1968 (Grenoble) in leta 1992 (Albertville) so močno pospešile ta razvoj. Iz potrebe po vedno novih smučarskih progah so se v zadnjih letih močno okrepili zimski športi tudi v Centralnem masivu in Pirenejih.

ATLANTSKA OBALA

Podoben razvoj kot Azurna je, sicer v drugih časih doživela atlantska obala. Napoleon III. Si je za poletno rezidenco izbral Biarritz, kar je na francosko plemstvo delovali, kot pravi magnet. Vendar si je to mesto utrdilo mednarodni sloves šele, ko si ga je kraljica Viktorija leta 1889 izbrala za zimsko letovišče.

V drugi polovici 19. st. so si tudi na normanski obali razvili kopališki kraji in tudi te so obiskovali predvsem Angleži. Ko so zgradili cestno omrežje se je začela turistično razvijati dolgo zanemarjena Bretanja. Navzlic množičnemu turizmu so se bretonske obale srečno izognile graditvi velikanskih hotelov in turističnih naselij, kar se krajem na sredozemski obali ni posrečilo.

→ Ena turistično najbolj zanimivih prestolnic sveta pa je Pariz.

4. GOSPODARSTVO

KMETIJSTVO

Glavna Francoska kmetijska območja so po drugi svetovni vojni doživela večjo spremembo, kot prej v celem stoletju. Okoli leta 1900 je delal v kmetijstvu eden od dveh aktivnih prebivalcev, že čez 50 let se je to razmerje spremenilo v ena proti štiri. Do leta 1950 je prevladovalo polikulturno kmetijstvo za domače potrebe, potem pa sta sledili specializacija in komercializacija kmetijstva, ki sta se prilagodili potrebam tržišča EU. Danes dela v kmetijstvu le 6 odstotkov nacionalne delovne sile.

Samo v sedemdesetih letih se je število kmetov zmanjšalo za okoli pol milijona, predvsem zaradi opuščanja majhnih, nedonosnih kmetij. Takšna sprememba je povzročila prerazporeditev prebivalstva npr. množično izseljevanje iz hribovnih območij. Tako je danes veliko značilnih vasic nenaseljenih ali pa so postale turistični cilj za meščane.

Kmečka pokrajina se deli na tri osnovne tipe. Za pariško kotlino in njeno bližnjo okolico je značilno specializirano kmetijstvo, kjer prevladuje zelo odprt svet, posejan sem in tja z velikimi kmetijami, prevladuje pa pridelovanje žit in sladkorne pese. Te kmetije so videti kot pristave in ograjena posestva.

V južni Franciji prevladuje vinogradništvo. Tu so naseljena bolj strjena in gosto naseljena, kmetije so zelo majhne in se ne morejo preživljati samo z osnovno dejavnostjo. Bolj na severu sta vinogradni pokrajini Šampanja, kjer pridelujejo šampanjec.

INDUSTRIJA

Francija igra danes pomembno vlogo med industrijsko najbolj razvitimi državami v svetu in tako nadaljuje tradicijo, začeto že v 17. in 18. st. Manufaktura se je namreč razcvetela že v dobi absolutizma, ko jo je tudi podpirala monarhija.

Toda v dobi industrializacije se je njen položaj omajal. Francija ni imela veliko naravnih surovin, saj so bili njeni premogovniki na severu kraki pomembnejših evropskih premogovniških bazenov, nafto in zemeljski plin. Francosko gospodarstvo je doživeli razcvet šele po drugi svetovni vojni in v nekaj letih doseglo sam svetovni vrh.

Toda Pariz je že od nekdaj veljal za najpomembnejše industrijsko središče Francije. Če bi združili vsa industrijska podjetja, ki delujejo v pariški kotlini, bi videli, da je na tem območju zaposlena več kot polovica vseh francoskih delavcev v industriji. Tukaj so se razvile predelovalna in modna industrija, usnjarska industrija, kozmetična in industrija parfumov.

Sčasoma so tradicionalne industrijske panoge postale vse manj pomembne in so se morale umikati novim industrializiranim površinam, ki so nastajale okoli jeklarske industrije. Tudi avtomobilsko industrijo, ki je bila prej zbrana v Pariški kotlini, so preselili drugam, kljub temu pa v gospodarstvu še zmeraj prevladuje Pariz.